

Ciuchcią z Trzebiatowa do Gryfic

Tym razem proponuję wycieczkę kolejką wąskotorową na trasie od Trzebiatowa poprzez Trzęsacz do Gryfic (55 km). Jest to wyjątkowa atrakcja nie tylko ze względu na różnorodność walorów krajoznawczych, ale również ze względu na sposób przemieszczania się.

Trzebiatów, ładne miasteczko położone nad rzeką Regą, niespełna 10 km od Bałtyku, początkowo był małą osadą przemienioną z czasem w gród obronny. Prawa miejskie otrzymał w roku 1277 – ma więc już 710 lat.

Pośrodku rynku wznosi się gotycko-barokowy gmach ratusza z XVI\XVII wieku. Nad głównym wejściem widać gryfa trzymającego w łapie tarczę herbową (klucz i liść) oraz mającego w ogonie klucz, a pod brzuchem krzyż. Wokół rynku zachowane są domy, głównie z XVIII wieku. Dom nr 15 posiada zdobienia tynkowe w formie łabędzi. Przy ulicy Wojska Polskiego 39 znajduje się ciekawy budynek ze zdobieniami tynkowymi o motywach roślinnych, maskarami oraz pięknym wykuszem i zegarem słonecznym. Niemal całe miasto otoczone jest murami obronnymi z XIII\XV wieku. W skład obronnego systemu wchodzi Baszta Kaszana. Według legendy właśnie z niej spadła jednemu ze strażników misa gorącej kaszy, parząc skradającego się wrogięgo żołnierza, co pozwoliło na ostrzeżenie obrońców i odparcie napaści.

Najcenniejszy zabytek Trzebiatowa to kościół Macierzyństwa Maryi Panny, z XIV wieku. Jest to obiekt gotycki, trzynawowy, o sklepieniu gwiaździstym. Jego najstarsza część to prezbiterium z pięknymi witrażami. Na łuku między nim a nawą główną zachowało się malowidło, przedstawiające proroków Starego Testamentu oraz wielu świętych. Na wysokiej, bo 90-metrowej wieży, zawieszono jeden z największych w Polsce dzwonów – „Maria” o średnicy 1,86 metra i wadze ponad 7 ton – odlany w 1515 roku przez mistrza Lutke Kose z Bilevelde.

Kaplica św. Ducha, w której uchwalono w roku 1534 przyjęcie reformacji na Pomorzu Zachodnim, obecnie służy wiernym prawosławnym. Przy Placu Zjednoczenia wzniesiono w XVII\XVIII wieku pałac. Po zakończeniu prac remontowych będzie on przeznaczony na dom kultury.

Po zwiedzeniu Trzebiatowa jedziemy do Trzęsacza, którego największą atrakcją są resztki kościoła porwanego przez morze. 1800 metrów jakie dzieliło tę budowlę od morza zmalało w roku 1750 do 58, w roku 1820 do 13, a w 1868 do 1 metra. Dzisiaj pozostała już tylko resztką ściany południowej. Tuż obok kościoła znajduje się wykonana w 1973 roku, z okazji 500-lecia urodzin Mikołaja Kopernika, tablica informująca o tym, że przechodzi tędy 15 południk wyznaczający czas środkowoeuropejski.

Przejeżdżamy teraz do Gryfic – miasta posiadającego w swoim herbie gryfa pomorskiego, trzymającego w łapach złotą lilię. Prawa miejskie otrzymały Gryfice w roku 1262. W tak długiej historii grodu, najtragiczniejszy był dzień 31 marca 1658 roku (odbywały się wtedy doroczne targi). Wówczas to bowiem w jednej z pokątnych wytwórni piwa wybuchł pożar, który ogarnął całe miasto łącznie z kościołem, szkołą, bursą dla ubogich uczniów, Wysoką Bramą, trzema basztami obronnymi oraz 100 domami.

W roku 1673 odbył się „proces czarownic”, czego dowodem był jeszcze do końca ubiegłego stulecia napis umieszczony na jednej z kamienic mówiący, że:

*„To co Bóg dał łaskawie na morzach,
Pochłonął nagle niegodziwy pożar
Przez czarownice wywołany skrycie...
Lecz Pan, któremu ufam całkowicie
I który w łasce niechaj mnie zachowa
Pozwolił znowu dom ten odbudować”.*

Najcenniejszym zabytkiem w mieście jest kościół farny pod wezwaniem Najświętszej Maryi Panny. Budowę jego rozpoczęto po roku 1262. W roku 1658, podczas wspomnianego pożaru niszczącego miasto, spłonął również kościół.

Odbudowa świątyni trwała do 1666 roku, kiedy to założono hełm na wieży. Obecne wyposażenie kościoła, głównie barokowe to m.in. ołtarz, wykonany przez mistrza antwerpskiego Rudolfa Stockmanna. W latach od 1533 do 1945 kościół służył ewangelikom.

Na Placu Zwycięstwa znajduje się kolumna wystawiona dla żołnierzy radzieckich walczących o wolność miasta. Tuż obok, na budynku gryfickiego Domu kultury, zamontowano tablicę poświęconą pamięci żołnierzy 1 Warszawskiej Samodzielnej Brygady Kawalerii, którzy polegli w walce o Gryfice. Kolejna tablica przypominająca ostatnią wojnę znajduje się na budynku usytuowanym przy rogu Wałowej i Mickiewicza, gdzie mieścił się sztab oddziałów 1 Armii WP. Dowiadujemy się z niej, że w roku 1945 Gryfice nazywano Zagórzem.

Warto obejrzeć system murów obronnych z zachowaną Bramą Wysoką wymienianą już w roku 1300, Bramą Kamienną zwaną dawniej Młyńską oraz Basztą Prochową z przełomu XIV\XV wieku będącą dawniej arsenałem miejskim.

Krzysztof Tęcza